

PODIUM

Column

door Lucas van Houtert

BESTE LEZER

Thuiswerken

Wij gaan naar 0,4, zei mijn neef die ook mijn beste vriend is en dus mijn enige verjaardagsbezoek was. Hij werkt voor een grote verzeke- raar. 0,4 stond voor het aantal werkplekken per werknemer. Het was toekomstmuziek, want ook hij zat al een jaar 1,0 op 1,0 op zijn bovenkamer. Werkplekken. Ik had onlangs een dag doorgebracht op de verlaten redactie in Tilburg en het was onwezenlijk stil. Lege bureaus in een ruimte waar automatisch het licht uitging als ik te lang bewegingloos achter het scherm zat. Zou het ooit weer hetzelfde worden?

Nee. Volgens mijn eigen plannen niet. En ook niet voor veel collega's. Vrijwel iedereen op de redactie vond dat het thuiswerken een blijvertje moest zijn, de twijfel was of het één of twee dagen moest worden. Niet meer? Voorlopig niet. In elk geval wat mij betreft.

Ik geloof in de kracht van het samen, en ik sta niet alleen. Niets motiveert zo sterk als de wetenschap dat je het doet voor je club, je vrienden, je collega's, je lotgenoten. Psychologen die onderzoekten wat de soldaten in de Tweede Wereldoorlog op de been hield, kwamen bij hetzelfde uit. Ze deden het voor Churchill noch Hitler. Niet voor de vlag en hooguit een beetje voor het

vaderland. Als ze hun leven in de waagschaal stelden, was het voor hun broeders in de strijd. De *Band of Brothers*. Iedereen die ooit bij een krant heeft gewerkt, weet dat de saamhorigheid groter wordt naarmate de bijkantoren kleiner zijn en verder weg van het hoofdkantoor. Nergens worden vervelende avondklussen zo makkelijk overgenomen. Nergens worden lief en leed zo gemakkelijk gedeeld. Nergens weten de collega's ook beter wat ze van elkaar mogen verwachten, wat de cultuur is, wat de mores zijn.

Dat we al een jaar lang bijna probleemloos vanuit huis werken, is omdat we nog op dat in jaren gegroeide sociale kapitaal teren. Kapitaal dat geen boekhouder kan waarderen, maar dat goud waard is. Onze vraag hoeveel we thuis kunnen werken, wordt vooral bepaald door wat nodig is om onze band te onderhouden. Afgelopen jaar heb ik genoeg treurige zolderkamertjes als achtergrond van vergaderende collega's gezien om te kunnen inschatten dat je daar niet per se gelukkig wordt. Oké, kantoorhumor is niet best en automatenkoffie al helemaal niet. Maar uit de spontane gesprekken aan het bureaublok, de telefoontjes om je heen, uit het samen lachen en samen peinen, put een mens stiekem meer inspiratie dan hij denkt. Of het nu op een redactie is, bij een verzekeraar of op een gemeentehuis. Dus 0,4 zal het bij ons niet worden. Maar meer thuiswerken zeker wel. We gaan zien waar we uitkomen.

Lucas van Houtert,
hoofdreducteur
Reacties:
lvhoutert@bd.nl

Ik geloof in de kracht van het samen, en ik sta niet alleen

Richt aandacht niet in opwekken van energie maar in opslag ervan

Wiebe Riemersma
OPINIE

Op 12 maart kwam het bericht dat door de harde wind de windmolenparken op zee zorgden voor een overschot aan elektriciteit in onder andere Nederland. Op termijnmarkten werden negatieve prijzen gehanteerd en de windturbines stopgezet. De wereld op zijn

kop. Misschien is deze gebeurtenis wel een eyeopener voor de nog te maken keuzes voor de energietransitie. De aandacht moet niet meer zozeer gericht worden op het opwekken van elektriciteit, maar in de opslag ervan. Dit kan via waterstof of in krachtige batterijen. En in het verlengde daarvan het beperken van de toename of

nog beter de afname van het verbruik bewerkstelligen. Dit is te bereiken door of de welvaart en/of de groei van de bevolking te beperken of te stabiliseren. Op deze manier kunnen we de risicovolle inzet van kernenergie nog even voor ons uitschuiven.

■ **Wiebe Riemersma** woont in Berghem.

INGEZONDEN

Het CDA

Het CDA heeft iets te evalueren. De Jonge had gewonnen van Omtzigt. Met de nodige twijfels. Na diens terugtrekking, zou mijns inziens Omtzigt lijsttrekker moeten worden. Maar nee, Hoekstra moest het worden, ook al had hij eerder niet gewild. Een vreemde interne werkwijze. Omtzigt bleek een burn-out te hebben opgelopen. Begrijpelijk na de toeslagenaffaire. Maar aardige smoes, denk ik van de CDA-top. Jammer van het interne gekonkel, en mijn stem.

Hans Bak
Den Bosch

'Graaien'

Het is mij een raadsel hoe je in Tilburg gemeenteraadslid kunt zijn, tegelijkertijd lid voor FvD van Provinciale Staten in Brabant en vervolgens namens FvD-lid van de Tweede Kamer. Hans Smolders is zo iemand die zegt dit wel aan te kunnen. Hij zegt erbij dat het Statenlidmaatschap min of meer op afstand te willen doen, ofwel coaching. Zijn inkomsten uit deze drie banen brengen hem een bedrag in het laadje van 157.000 euro. Deze 'banen' zijn, wil je het goed doen, in deze tijd niet te combineren! Maar Smolders ziet alleen die eurotekens en dat kan verstaald worden in 'graaien'.

Ad Bertens
Vught

▲ **Maarten van Rossem**
FOTO BRUNOPRESS

'Van Rossempjes'

Ik heb, samen met vele Nederlanders, met ontzetting gelezen dat Maarten van Rossem voordringt bij het vaccineren [BD 15 maart]. Echt a-sociaal gedrag. Hoe haalt Sander van Mersbergen het dan in zijn hoofd om in het *BD* van 17 maart, de groep 75- tot 79-jarigen de 'Van Rossempjes' te noemen. Ik vind dit een zware belediging. Ik wil vragen om een rectificatie, of op z'n minst een excuus aan onze groep mensen. Nogmaals, ik distantieer mij nadrukkelijk van het gedrag van Van Rossem en van uw journalist.

Theo Janssen
Heusden

Geen vertrouwen

Gelukkig lees ik in het *Brabants Dagblad* dat het allemaal wel meevalt met de brand bij Avi in Den Bosch. 'Verontreiniging lucht en Dieze valt mee', kopt het artikel [BD 12 maart]. Het nablussen duurt nog dagen, maar 'we laten het verder over aan de medewerkers van het bedrijf', aldus Veiligheidsregio Brabant Noord. En dat vind ik nou net een weinig geruststellende mededeling. Op 9 maart schrijft dezelfde krant dat sinds november 2019 – in minder dan anderhalf jaar tijd dus – de brandweer twaalf (!) keer in actie moest komen om broeibranden te blussen op het terrein. Dit aantal branden staat nog los van alle branden en onthuizingen van de regels in de voorafgaande jaren, ook te lezen in hetzelfde artikel. Dit alles wekt geen vertrouwen in de afhandeling van de brand door medewerkers en al evenmin in de instanties die erbij betrokken zijn zoals de Veiligheidsregio en de Milieugevallendienst. De afhandeling wordt overgelaten aan de veroorzakers van de vele branden. De omslag van wat er op 9 maart in de krant stond naar het artikel van 12 maart verbaast mij ook ten zeerste. Wie het programma *De Vuilnisman* van Teun van der Keuken onlangs op tv heeft gezien, weet dat er alle redenen is tot wantrouwen.

Maud Kerkhofs
Schijndel

Podium vindt u ook op de website van het Brabants Dagblad: bd.nl/opinie

De toekomst van Brabant moet niet alleen worden bedacht
Bart de Zwart

CARTOON

Broedplaatsen 'verbreden' de welvaart

Brabant kent van oudsher een sterke makerscultuur. De welvaart die daaruit voortvloeit, brengt voorspoed, maar is dat zaligmakend?

Bart de Zwart
OPINIE

Begin deze maand lanceerde de provincie samen met twaalf gemeenten en de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) haar Actie- en Investeringsagenda voor het herstel van de economische schade die geleden is door corona. Onderdeel van het pakket is een investering van 5 miljoen euro in zogeheten 'broedplaatsen'. In totaal gaat het om tien locaties die ruimte gaan bieden voor stages, afstudeerplekken en toegepast onderzoek. De aankondiging van de provincie kwam in dezelfde week dat in Rijen de fabriek van de toe-

komst werd gepresenteerd. Een volledig door robots gestuurde productieomgeving waar machines met elkaar praten zonder de tussenkomst van mensen. De fabriek is een uitzonderlijk staaltje van mechanische efficiëntie, maar ook het schrikbeeld van hen die vrezen voor de verdringing van arbeid door automatisering. In feite geven de broedplaats en de robotfabriek uitdrukking aan twee tegengestelde, maar samenhangende ontwikkelingen die zich momenteel in onze samenleving voltrekken. Terwijl aan de ene kant de menselijke rol in productiewerk door technologie steeds verder ingeperkt wordt, zien we aan de andere kant de opkomst van allerlei nieuwe typen makersplekken waarin de mens juist helemaal centraal staat.

In heel de provincie vind je plekken waar gespecialiseerde vakmensen, ontwerpers en kun-

stenaars in wisselende samenstellingen werken aan de vervaardiging van unieke, innovatieve en kunstzinnige producten. Ze werken met de nieuwste technieken of soms juist op zeer ambachtelijke wijze. Ze doen dat lokaal en kleinschalig, met oog voor mens en milieu. En ze doen dat vooral samen. De locaties waar dit gebeurt, worden aangeduid met hippe termen als 'broedplaats', 'fablab' of 'creatieve hub', maar wat al deze plekken met elkaar gemeen hebben, is dat het omgevings zijn waar mensen met verschillende vaardigheden elkaar ontmoeten en gezamenlijk, al makenderwijs, hun kennis en kunde verder ontwikkelen.

Leefbaarheid

Kenmerkend voor veel hedendaagse makersplekken is bovendien dat ze niet primair of uitsluitend een economisch doel hebben. Broedplaatsen spelen een rol bij talentontwikkeling en bieden betaalbare werkruimte en ondersteuning voor startende professionals. Maar vaak ook hebben ze een grote positieve invloed op hun omgeving. Broedplaatsen dragen bij aan leefbaarheid in bestaande buurten of creëren levendigheid in nieuwe

gebiedsontwikkeling. Ze bieden werkervaringsplekken die helpen om kansengelijkheid terug te dringen, verbinden bevolkingsgroepen door culturele uitwisselingsprojecten of werken aan burgerschap via publieksactiviteiten en vrijwilligersparticipatie.

Daarnaast hebben veel plekken, net als de broedplaatsen uit de provinciale agenda, een educatieve functie. Door samen te maken kun je immers samen dingen ontdekken, samen uitvinden en samen leren. Niet voor niets investeert ook Fontys als kennisinstelling volop in de ontwikkeling van 'hybride leeromgevingen' waar huidige en toekomstige professionals gezamenlijk werken aan het maken van oplossingen voor praktijkvraagstukken.

Brabant kent van oudsher een sterke makerscultuur. Die traditie heeft de provincie een grote mate van voorspoed gebracht in de vorm van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Vandaag zien we echter dat het denken over welvaart aan het verschuiven is. Het besef neemt toe dat economische groei niet zaligmakend is. Steeds meer beleidsmakers en onderzoekers pleiten daarom voor een bredere perspectief op welvaart. Een perspectief waarin aandacht is

▲ De Tramkade in Den Bosch: nu een verzamelplek voor makers en vernieuwers. FOTO MARC BOLSIUS

voor de balans tussen economie en ecologie, voor inclusiviteit, voor betekenisgeving, en voor een rechtvaardige verdeling van lusten en lasten. Broedplaatsen zijn de plekken waar dit brede welvaartsdenken dagelijks in de praktijk wordt gebracht. Zoals fa-

brieken de motor waren – en nog steeds zijn – van onze economische voorspoed, zo bieden deze eigentijdse makersplekken de broodnodige ruimte voor uitvinden en testen van nieuwe waarde modellen die de basis vormen voor een veerkrachtige samenle-

ving. De toekomst van Brabant moet niet alleen worden bedacht, maar ook worden gemaakt.

■ **Bart de Zwart** is vanuit Fontys Hogescholen projectleider van een onderzoek naar creatieve broedplaatsen.

Vogelgriep; het is spelen met vuur

Mats Lodenstijn
OPINIE

Zomaar een dag uit de Brabantse landbouw: tienduizenden kippen afgemaakt [BD 22 februari]. Reden: vogelgriep op een leghennenbedrijf in 'Roos'. Het gaat om 30.000 kippen van het scharrelkippenbedrijf, naast 50.000 en 47.000 dieren van twee andere pluimveebedrijven in de directe omgeving. Al sinds oktober vorig jaar geldt een landelijke ophokplicht maar deze zogenaamde 'scharrelkippen' zagen het daglicht toch al nooit. 'Megastalkippen' zou een betere benaming zijn, maar pas bij 120.000 leghennen of 220.000 vleeskuikens spreken we officieel van een megastal. De teller van gedode kippen en eenden door vogelgriep gaat inmiddels richting het miljoen. Maar deze getallen zijn zo abstract dat ze ons doen vergeten dat het om levende wezens gaat met gevoel. Sommige politieke houden vol dat onze landbouw 'efficiënt' en 'duurzaam' zou zijn. Ons kikkerlandje is tweede landbouwexporteur van de wereld. Reden om trots te zijn op deze prachtige sector! Maar achter deze façade schuilt alleen maar ellende. Voor de natuur (neem de klimaat-, biodiversiteits- en stikstofcrisis), voor de boeren (voor wie intensiveren of stoppen de enige opties lijken door gebrek aan politieke visie: de afgelopen twintig jaar zijn we al de helft van onze boeren kwijtgeraakt), voor de dieren en voor mensen. Op die 22ste februari berichtten media dat in Rusland mensen besmet raakten met dezelfde soort vogelgriep. Maar wat doen wij als onze kippen allemaal vergast zijn? De werknemers van het ruimschalige bedrijf krijgen wat virusremmers van de GGD in de hoop dat ze niet ziek worden en we vullen de stallen weer rustig met tienduizenden dieren. Je zou bijna denken dat we vergeten zijn hoe Q-koores of corona ooit zijn ontstaan. Als je het mij vraagt spelen we met vuur.

■ **Mats Lodenstijn** woont in Tilburg.

▲ Eieren worden vernietigd in Sint-Oedenrode. FOTO ANP